

**Ольга Терещук**

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1469-5742>

наукова співробітниця Науково-дослідного інституту пресознавства,  
Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника  
(Львів, Україна)  
otereshchuk@ukr.net

УДК: 070(477)"19"(092)

**ЖУРНАЛІСТСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ  
ОПАНАСА ШЕВЧУКЕВИЧА  
В ЩОДЕННИКУ «ЧАС» (ЧЕРНІВЦІ, 1932–1939 рр.)**

DOI 10.37222/2786-7552-2024-5-8

Розкрито журналістський доробок українського лікаря, скульптора, літератора, бібліофіла, громадсько-культурного діяча, публіциста і кореспондента чернівецької суспільно-політичної щоденної газети «Час» Опанаса Шевчукевича у 30-х рр. ХХ ст. Метою статті було висвітлити особливості журналістської праці Опанаса Шевчукевича в чернівецькому щоденнику «Час» зазначеного періоду, з'ясувати жанрові форми його публіцистики, окреслити їх проблемно-тематичні напрями. Для досягнення мети було виконано низку завдань – виокремлено та систематизовано публікації досліджуваного автора, проаналізовано їх проблемно-тематичну складову та авторський стиль. Наукова новизна дослідження полягає в тому, що вперше системно проаналізовано його постать як журналіста, що досі не була предметом окремого дослідження, визначено особливі прикмети журналістської діяльності О. Шевчукевича крізь призму чернівецького щоденника «Час», укладено реєстр публікацій його авторства, віднайдених на сторінках газети, більшість із яких не була в науковому обігу. У статті використано як загальнонаукові, так і спеціальні методи, які дали змогу досягти запланованої мети: прес-кліпінг (виокремлення публікацій досліджуваного автора в заявленому пресодруці), аналітичний та описо-

вий (розкрито тематико-проблемні пріоритети аналізованих матеріалів), бібліографічний (укладено реєстр публікацій журналіста для подальшого аналізу). Підсумовано, що проблемно-тематичний діапазон його публікацій засвідчує вагомий внесок у популяризацію серед українського населення Буковини основ медичних знань, здорового способу життя, а також української культури, зокрема театрального і музичного рухів у Чернівцях міжвоєнного періоду. З'ясовано, що для Шевчукевича-рецензента характерним є аналіз вистав крізь літературну призму, водночас ідейно-етична складова є пріоритетною. Наголошено на потребі окремого ґрунтовного дослідження журналістського набуtku О. Шевчукевича різних періодів.

**Ключові слова:** Опанас Шевчукевич, газета «Час», Чернівці, журналістська діяльність, стаття, рецензія.

**Постановка проблеми.** Ґрунтовне вивчення біографій українських журналістів нині перебуває на порядку денному науковців-журналістикознавців. «Дедалі більшої актуальності набувають дослідження, що розкривають багатогранність людей, які були безпосередніми творцями чи учасниками медійного процесу кінця ХІХ – першої половини ХХ ст.» (Середа, 2021, с. 367). У нашій історії є ще чимало постатей – лікарів, митців, науковців, державних діячів та ін., які своїм життям та діяльністю зробили вагомий внесок у розбудову духовного життя свого народу, однак окремі сторінки їх багатогранного таланту досі залишаються нерозкритими.

Опанас Шевчукевич (1902–1972) – український лікар, скульптор, поет і графік, бібліофіл належить до плеяди українських митців, які визначальним чином вплинули на розвиток національної культури, не лише реалізуючись у мистецькій сфері, а й беручи участь у просвітницькій роботі серед українського народу, зокрема за посередництвом преси.

Будучи родом із селянської незаможної сім'ї, він прагнув допомагати нужденним, здобувши медичну освіту європейського рівня у Берліні та Франкфурті, де став доктором

медицини. Як скульптор розвинувся під впливом німецького експресіонізму, став автором понад двох тисяч скульптур, безлічі графічних творів і малюнків, віршів, статей. Наприкінці 1931 р. повернувся на Буковину, відкрив лікарську практику у Чернівцях, досліджував народну медицину, продовжував творити та влився в український громадський рух, намагався зберегти свою ідентичність, розвивати культуру та дбати про піднесення рівня освіти та культури серед буковинців в умовах бездержавності, жорсткого політичного тиску румунського окупаційного уряду.

**Метою дослідження** є з'ясувати особливості журналістської праці Опанаса Шевчукевича в чернівецькому щоденнику «Час» зазначеного періоду, з'ясувати жанрові форми його публіцистики, окреслити їх проблемно-тематичні напрями.

**Об'єкт дослідження** – журналістські публікації Опанаса Шевчукевича на сторінках газети «Час» у 1932–1939 рр., а *предмет* дослідження – їх проблемно-тематичні та жанрові аспекти.

**Аналіз останніх досліджень та публікацій.** Постать Опанаса Шевчукевича є об'єктом дослідження у низці наукових розвідок, автори яких зосередили свою увагу на викладі основної інформації про його життєвий та мистецький шлях. Творчий доробок скульптора висвітлюють такі дослідники: Л. Дрофань (Дрофань, 2013), С. Карачко (Карачко, 2013), С. Майданська (Майданська, 2016), І. Міщенко (Міщенко, 2011), І. Москалюк (Москалюк, 2002). Зокрема, Л. Дрофань у статті «Опанас Шевчукевич – знаний і незнаний буковинський митець» також охарактеризувала поезію митця як «різножанрові, різностилістичні, з багатою тропікою, в яких прочитуються мотиви народних дум і пісень» (Дрофань, 2013, с. 30). Найбільший внесок у вивчення життєвого та творчого шляху митця здійснила мистецтвознавиця Т. Дугаєва. У своїх дослідженнях вона охарактеризувала мистецькі та світоглядні засади творчості митця, а також зацентрувала його мистецький доробок як майстра малих скульптурних форм, самобутнього художника-примітивіста (Дугаєва, 1992; Дугаєва, 1993; Дугаєва, 2001; Дугаєва, 2002а; Дугаєва, 2005;

Дугаєва, 2012; Дугаєва, 2019). У її монументальному дослідженні «Скульптор, доктор медицини Опанас Шевчукевич» подано уривки з рукописного щоденника Шевчукевича, хроніку його життя, вміщено безліч фотокопій робіт митця, укладено список основних його робіт у скульптурі й графіці та подано перелік публікацій (Дугаєва, 2002b).

У той же час діяльність О. Шевчукевича в царині журналістики досі не вивчено. Дослідники не аналізували його статті й рецензії, вміщені у пресі, а лише зафіксували окремі згадки про них. Спробу укладення реєстру публікацій здійснила у вищезгаданій книзі Т. Дугаєва, проте цей список неповний, у ньому лише кілька статей і рецензій.

**Наукова новизна** дослідження полягає в тому, що вперше визначено особливі прикмети журналістської діяльності О. Шевчукевича крізь призму чернівецького щоденника «Час», окреслено проблемно-тематичні особливості його публікацій у зазначеному часописі, у додатку до цієї статті подано реєстр журналістських текстів, віднайдених на сторінках газети, більшість із яких не були в науковому обігу.

**Методи дослідження.** У статті використано як загальнонаукові, так і спеціальні методи, які дали змогу досягти запланованої мети: прес-кліпінг (виокремлення публікацій досліджуваного автора в заявленому пресодруці), аналітичний та описовий (розкрито тематико-проблемні пріоритети аналізованих матеріалів), бібліографічний (укладено реєстр публікацій журналіста для подальшого аналізу).

**Виклад основного матеріалу.** Обставини національного буття на Буковині під румунською окупацією 20–30-х рр. ХХ ст. спонукали українських інтелектуалів – представників усіх царин суспільного життя – займати активну громадянську позицію, долучатися до просвітницької роботи, доносити важливі думки та ідеї через шпальти національних газет і журналів.

Співпраця О. Шевчукевича із чернівецьким щоденником «Час» (1928–1940) розпочалася у 1932 р. та тривала до 1939 р. Жанрову палітру публіцистики О. Шевчукевича, опублікованої на сторінках часопису, становлять стаття,

рецензія, нарис, огляд, що інформували про актуальні українські культурні події, перш за все на Буковині.

О. Шевчукевич як лікар використовував нетрадиційні методи «природного» лікування (голодотерапія, фітотерапія, гідротерапія) й успішно їх застосовував на практиці, а в щоденнику друкував науково-популярні статті, в яких роз'яснював методи лікування, що базувалися на доказовій та народній медицині (Декілька міркувань щодо весняного лікування. 1939. Ч. 3000–3001, 15–16 квіт. С. 3; Шкідливий вплив курення на орган травлення. 1939. 21 груд. та ін.).

Розмірковуючи про нерозривність існування «безконечної» природи та людини в ній, лікар стверджував, що всі зміни, які настають у природі, відбиваються і на людині, як природа змінюється, так і в людському організмі відбувається переміна. Через те «в самій природі треба шукати за засобами й способами, що до хворіб не допускають». Розвиваючи вчення Гіпократа, який вважав, що легше хворобам запобігти, ніж їх лікувати, автор називав серед превентивних заходів раціональне харчування («відповідне відживлення»), піст, сонце, повітря, воду, рух, відпочинок і веселий настрій. (Природолікування (Напрями його в давнині і в сучасному лікуванні). 1939. Ч. 3038–3039, 3–4 черв. С. 3).

У статтях медичної тематики О. Шевчукевич пропагував здоровий спосіб життя, наголошував на негативному впливі куріння, алкоголю, ознайомлював із основами гігієни та першої медичної допомоги. Доктор медицини особливо акцентував згубний вплив алкоголю на репродуктивну систему, зниження тривалості життя та добробут. Він застерігав українців, що алкоголь веде до економічного зубожіння та морального падіння, пропонував спрямовувати кошти «на позитивні і культурні цілі», бо це шлях до «багатства, до значіння, до волі!» (П'янство і тверезість. 1937. Ч. 2346, 3 січ. С. 3).

У статтях О. Шевчукевича про лікарські рослини, вміщених на шпальтах «Часу», назви рослин подано кількома мовами – українською, латинською, німецькою та румунською із наведенням синонімів, описано їх ботанічну ха-

рактеристику, цілющі властивості, використання людством у різні історичні епохи, покази та методи їх застосування у медицині, способи вживання. З метою зацікавити читача, автор подавав цікаві повір'я і традиції, пов'язані з цим (Васильок. 1938. Ч. 2914, 25 груд. С. 6; Верба. 1939. Ч. 2999, 14 квіт. С. 3; Ч. 3011, 28 квіт. С. 3).

Серед першочергових завдань українські медики називали санітарно-просвітню роботу, необхідність піднесення освітнього й культурного рівня буковинських українців. Серія статей, яка друкувалася у щоденнику впродовж п'яти місяців 1939 р. п. н. «Курс гігієни та першої помочі в наглих випадках», – це зреферовані О. Шевчукевичем доповіді, виголошені різними лікарями (В. Гузарем, Є. Кобринським, Є. Омельським, О. Шевчукевичем, І. Филиповичем) на одно-йменному курсі, влаштованому буковинським товариством «Жіноча громада» при допомозі «Лікарської поради» у Чернівцях на початку 1939 р. Курс охоплював 12 лекцій на теми надання першої допомоги при різних нещасних випадках (пораненнях, отруєннях, опіках, обмороженнях, утопленні тощо), боротьби з інфекційними хворобами (тиф, дизентерія, холера, туберкульоз та ін.) і догляду за такими хворими, принципів гігієни. Дбаючи про охоплення якнайширшої аудиторії різного соціального становища, лікар подавав інформацію поетапно в доступній та водночас цікавій формі.

Хоча О. Шевчукевич назвав свій виклад «гігієна», він підійшов до цього питання значно ширше, комплексно, акцентуючи важливість ведення здорового способу життя, що є запорукою доброго самопочуття та довголіття та подав певні рекомендації: здорове харчування, перебування на свіжому повітрі, вода, фізичне навантаження, уникання шкідливих звичок, «позитивне думання» тощо. «Найпевнішою охороною перед зараженням є завше якнайбільша чистота, здорові умовини життя, мірність у всьому, здорове думання і ще раз чистота, тілесна і душевна чистота!», – наголосив лікар (Курс гігієни та першої помочі і в наглих випадках. 1935. Ч. 1899, 3 лип. С. 3).

Публікаціям О. Шевчукевича притаманний філософський підхід: ідеї єдності світу, гармонізації людини і природи. Він пов'язував цю суголосність із сезонними циклами та природними явищами, вважаючи, що людина, як частина природи, повинна дотримуватися її законів. У філософській системі автора саме принцип гармонії потрактований як заорука людського щастя. О. Шевчукевич вказував на руйнівну діяльність людства, що провокує дисбаланс у природі, а ключ до щастя людини вбачав у «рівновазі душі». На гадку автора статей, у медицині людину не можна розглядати окремо від «безконечної» природи, і «в самій природі треба шукати за засобами й способами, що до хворіб не допускають» (Природолікування (Напрями його в давнині і в сучасному лікуванні). 1939. Ч. 3039, 4 черв. С. 3). Лікар закликав буковинців до відповідальності, переконував у необхідності дбати про своє здоров'я, що є «святим обов'язком людини зокрема супроти свого народу». Він вважав, що брак рівноваги веде до хвороб, до конфліктів, до глобального дисбалансу, а «ціллю нашого життя є пізнати правду, знайти вічний спокій душі і працювати для добра загалу і для поліпшення долі всіх» (Курс гігієни та першої помочі в наглих випадках 1935. Ч. 1885, 14 черв. С. 3).

О. Шевчукевич не міг оминати увагою книгу лікаря В. Демидецького «Підручник природного лікування». Його рецензія на працю містила анотацію змісту, інформацію, де її можна придбати, оцінку місця розвідки в науковому дискурсі, рецензент відзначив її позитивний характер і вбачав необхідність «находитися в кожній українській і селянській хаті» (Підручник природного лікування. 1936. Ч. 2081. С. 3).

Шевчукевич-митець високо цінував людську працю, щире служіння своєму народові. Його перу належить нарис про Теодора Іваницького, у якому відзначено професійність, працьовитість та жертовність директора «Видавничої Спілки "Час"». Зауважимо, що автор обрамлює публікацію своїми ж поетичними рядками, присвяченими покійному другу (Теодор Іваницький (3 нагоди його смерти дня 7-го лютого 1935). 1935. Ч. 1800. С. 2–3).

Співпраця журналіста зі щоденною газетою проявилася у різні роки по-різному: і як дописувача, і як кореспондента. Відгуки на різні культурно-мистецькі події у Чернівцях та околицях за його підписом зустрічаємо у щоденнику в 1932, 1933 та 1934 рр. Упродовж 1935–1936 рр. О. Шевчукевич виступав у «Часі» також як театральний і музичний критик. Очевидно, з цією метою він відвідував усі культурні події, що відбувалися в українському середовищі Чернівців. Ці публікації є дуже цінними в історіографії культурно-мистецького життя української громади міста міжвоєнного періоду, позаяк у них подано вичерпну інформацію про програми подій, виконавців, організаторів, сприйняття публіки тощо. Інколи ці матеріали забарвлені громадянським змістом, у них простежуються ідеологічні пріоритети, перш за все – глибокий патріотизм митця. О. Шевчукевич виступав за консолідацію всіх українських сил, відповідальність кожного перед своїм народом, його майбутнім, закликав до наполегливої «народної» праці, яка у своїй послідовності обов'язково приведе «до суверенної самодержавної волі» (Концерт укр. оркестри. 1936. Ч. 2077, 8 лют. С. 4).

Світоглядна позиція лікаря, журналіста, митця була основною і у рецензіях на вистави й концерти. Для нього кожна річ мала нести певний ідеологічний сенс. У театральномузичних критичних відгуках він розмірковував над значимістю мистецького продукту, його впливом на людину, зокрема зауважував: «От ця майже не зрозуміла духова магічна сила, що міститься в якійсь творі штуки, робить той твір і автора твору безсмертними. Коли твір одухотворений позитивними думками, що випливають з вічної гармонії всесвіту, це його вартість» (Наталка Полтавка (Оперета у 3-ох відслонах Івана Котляревського). 1935. Ч. 1839, 13 квіт. С. 4).

Свої погляди на значення та роль театального мистецтва як консолідууючу та культурно-виховну силу О. Шевчукевич виклав у рецензії на виставу «Волоцोगи»: «Повинен наш театр без огляду на уровень духового стану глядачів виводити на сцену події з вищими ідеями, щоб тим самим виховувати публіку до вищих ідей. Цеж бо й завдання театру



– не лише виступати й чи добре чи зле там грати, але щоб глядачі винесли з театру також якусь добру науку й кращі ідеї для свого життя» (Волоцюги. 1935. Ч. 1780, 1 лют. С. 4).

Роздумуючи над завданням комедії, критик акцентував увагу на потребі її доступності, тобто розуміння публікою різних суспільних прошарків, особливо «простим людом», у якого злободення – це суцільна трагедія. Але він водночас наголошував на потребі глибшого ідейного сенсу, бо «комедія не лише на те, щоби собі отак трохи посміятись і розійтись, а щоби трохи над дечим подумати і свої блуди й похибки направити» (Театральна вистава у Вашківцях н. Чер. 1933. Ч. 1401, 30 серп. С. 3).

Рецензії О. Шевчукевича адресовані здебільшого глядачеві. Увага рецензента зосереджена на самому творі, чим він може бути цікавим саме українському глядачеві. Також автор звертав увагу на самого глядача: критикував випадки частих запізнь, невідповідну поведінку під час театрального дійства, реакцію. Йому як театральному критикові властива схильність до створення певного емоційного образу вистави чи концерту. Для підсилення емоційно-експресивного забарвлення він використовував словесні звороти, метафори: «Його голос як чародійна гуцульська сопілка потоне десь у безконечність, а він сам здається часом забуває, що рухається на цім світі, але це робить його в його ролях досить оригінальним» (Наталка Полтавка (Оперета у 3-ох відслонах Івана Котляревського). 1935. Ч. 1839, 13 квіт. С. 4); «Всі разом представляли собою гармонійну артистичну цілісність, наче картину живого намиста виложеного світлими діамантами» (Старі гріховодники. 1935. Ч. 1851, 1 трав. С. 4).

У театральних рецензіях О. Шевчукевич часто розглядав виставу, відштовхуючись від її ідейно-критичних критеріїв, соціальної функції. Аналіз драматичного твору переплітався із аналізом акторської гри. Варто зазначити, що для Шевчукевича успіх театрального дійства безпосередньо залежав від рівня літературного твору. І хоча він інколи оминав аналіз літературної основи, але при цьому високо оцінював мис-

тецький рівень вистави з огляду на майстерність акторів, командну роботу всього колективу.

Ще однією особливістю рецензій є його фахові зауваги як лікаря, як-от: «З точки погляду гігієни можна попросити театр, щоб справив для касієра мокру губку у мисочці, щоб не лизав всі марки язиком» (Вій. 1935. Ч. 2022, 28 лист. С. 3); «Просимо управу театру, щоб призначила для курящих артистів окреме місце для курення, а може ще й певний час, щоб вони бідні підчас проб і управ і в гардеробі не робили з некурящих та з себе самих буджениці – артистам потрібно більше як кому чистого воздуха!» (Бурлака. 1935. Ч. 2041, 21 груд. С. 4).

Важливу роль у публіцистичних текстах О. Шевчукевича відігравали риторичні запитання та трикрапка, за допомогою яких автор досягав емоційної близькості з аудиторією, спонукав читача до співпраці, до роздумів, як-от: «чи діти належать батькам? Хто має більше право на виховання дитини, батько чи мати?.. В кого більша сила, в чоловіка, чи в жінки?» (Батько. 1935. Ч. 1999, 1 лист. С. 4); «Брехня запровадила до загибелі... Та чи ж мусіла брехня взяти верх? Чи не було вже ніякого виходу позитивного з того положення? Правда може завше побідити і брехню і смерть...» (Брехня. 1935. Ч. 1853, 4 трав. С. 3).

Варто наголосити, що елементом авторського почерку виступав поетичний експромт у публікаціях, що міг передувати тексту чи завершувати його. У цих поезіях відображено настрої, почуття рецензента, викликані мистецькою подією, які транслюють світогляд, погляди автора на життя, явища та події.

Поетичне бачення світу й талант художника-примітивіста (спрошеність подачі, наївний символізм, відкрита безпосередність) (Дугаєва, 2019, с. 153) знайшли яскраве віддзеркалення у публіцистиці О. Шевчукевича: «Ідея вічності і позитивна думка» була «серцем і душею» кожної його діяльності, зокрема журналістської. Його слово йшло від серця, через те публіцистичні тексти наповнені ліричними відступами з філософським бекграундом митця: «Простіть

мені, добрі люди, що я відбіг від своєї властивої теми, але, як уважно все прочитаєте, то побачите, що і сказане належить до теми. Я інакше писати не міг; чим серце повне, тим і переливається... А моє серце повне любові, переповнене любовю до всіх людей, до цілої природи, до всього гарного і доброго... так і кожне наше діло повинно починатися в любові, повинно бути одухотворене любовю і закінчитися любовю» («Мошко а Опанас» (До моїх добродіїв кілька щирих слівець). 1932. Ч. 1194, 9 груд. С. 2).

**Висновки.** Підсумовуючи, зазначимо, що співпраця О. Шевчукевича з часописом «Час» розкриває багатогранність його журналістського таланту. Активна публіцистична діяльність митця у щоденнику відкрила його талант просвітника, популяризатора медичних знань, театрального й музичного критика, есеїста. Світоглядні засади та моральні принципи мали безпосередній вплив на його публіцистичну творчість. Для Шевчукевича-рецензента дуже виразним залишається підхід до аналізу вистави через літературну основу, однак пріоритетним критерієм виявляється ідейно-етична складова, вихід на загальносуспільні чи мистецькі проблеми часу.

Публіцистичний доробок О. Шевчукевича заслуговує на подальшу увагу науковців і є потенційним об'єктом для більш ґрунтовних майбутніх журналістикознавчих досліджень. Серед актуальних питань – псевдоніми/криптоніми публіциста, бібліографування статей його авторства, зокрема доповнення чернівецького періоду, а також німецького та радянського. Збережено особистий архів О. Шевчукевича<sup>1</sup>, частина якого знаходиться в особовому фонді Державного архіву Чернівецької області та у Центральному державному архіві-музеї літератури та мистецтва України, серед цих матеріалів наявна низка рукописів та вирізок статей із часописів.

<sup>1</sup> Див. Ринжук Г., Авдеев А. (2017). Особові фонди і колекції Державного архіву Чернівецької області: довідник. Чернівці; Центральний державний архів-музей літератури і мистецтва України. Ф. 295 (Шевчукевич Опанас Євгенович (1902–1972) український скульптор, художник, поет, лікар), 1922–1971 pp.

## Література

Дрофань, Л. (2013). Опанас Шевчукевич – знаний і незнаний буковинський митець. *Сучасні проблеми дослідження, реставрації та збереження культурної спадщини*, 9, 23–50.

Дугаєва, Т. (1993). Дивосвіт експресивної пластики. *Колекціонер Буковини*, 1.

Дугаєва, Т. (2005). Європейський період творчості Опанаса Шевчукевича (1922–1931 рр.). *Українське мистецьке середовище в міжвоєнній Чехословаччині. До 80-річчя заснування Студії пластичного мистецтва*: матеріали конф. (13–14 лист. 2003), 301–305. Прага. [https://web.archive.org/web/20171221125513/http://tdugaeva.webs.com/Opanas/conf\\_Praha.html](https://web.archive.org/web/20171221125513/http://tdugaeva.webs.com/Opanas/conf_Praha.html).

Дугаєва, Т. (1992, 25 квіт.). Карпатський самородок. *Молодий Буковинець*.

Дугаєва, Т. (2001). *Мистецькі та світоглядні засади пластики Опанаса Шевчукевича (сторінками щоденників митця)*. [https://web.archive.org/web/20171221132451/http://tdugaeva.webs.com/Opanas/conferenc\\_Kyiv.html](https://web.archive.org/web/20171221132451/http://tdugaeva.webs.com/Opanas/conferenc_Kyiv.html).

Дугаєва, Т. (2012, 4 квіт.). *Митець, який мріяв «ущасливити людське життя, – стати сонцем для себе і для всіх»*. До 110-ліття від дня народження скульптора Опанаса Шевчукевича. *Версії*, 13.

Дугаєва, Т. (2019). *Мої митці. Художня культура Чернівців*. Вибрані статті й дослідження. Львів: Простір-М.

Дугаєва, Т. (2002а, 16 берез.). Опанас Шевчукевич: грані життя і творчості. *Буковинське Віче*.

Дугаєва, Т. І. (2002б). *Скульптор, доктор медицини Опанас Шевчукевич*. Чернівці: Зелена Буковина.

Карачко, С. (2013). *Опанас Шевчукевич: творчий вогонь горить у мені...* <http://faktoff.demo.cv.ua/show/news?id=393424/>.

Майданська, С. (2016). *Люблю любити любов*: статті і есе, 184–188. Житомир: Рута.

Мищенко, І. (2011). Риси експресіонізму в доробку буковинських художників першої половини ХХ століття. *Студії мистецтвознавчі*, 4(36), 115–129. Київ: ІМФЕ НАН України.

Москалюк, Л. (2002, 13 серп.). Шевчукевич: лікар, який умів творити. *Доба*, 61(236).

Середа, О. (2021). Редакційно-видавнича та журналістська діяльність Степана Дмоховського (міжвоєнний період). *Збірник праць Науково-дослідного Інституту пресознавства*, 29, 366–387. Львів. DOI: [https://doi.org/10.37222/2524-0331-2021-11\(29\)-17](https://doi.org/10.37222/2524-0331-2021-11(29)-17).

## References

Drofan, L. (2013). Opanas Shevchukevych – znanyi i neznanyi bukovynskiy mytets [Opanas Shevchukevych – known and unknown Bukovyna artist]. *Suchasni problemy doslidzhennia, restavratsii ta zberezhennia kulturnoi spadshchyny*, 9, 23–50 [in Ukrainian].

Dugaeva, T. (1993). Dyvosvit ekspresyvnoi plastyky [The wonderland of expressive plastics]. *Koleksioner Bukovyny*, 1 [in Ukrainian].

Dugaeva, T. (1992, 25 kvit.). Karpatskyi samorodok [Carpathian precious stone]. *Molodyi Bukovynets* [in Ukrainian].

Dugaeva, T. (2019). *Moi myttsi*. Khudozhnia kultura Chernivtsiv. Vybrani statyi y doslidzhennia [My artists. Artistic culture of Chernivtsi]. Lviv: Prostir-M [in Ukrainian].

Dugaeva, T. (2001). *Mystetski ta svitohliadni zasady plastyky Opanasa Shevchukevycha (storinkamy shchodennykiv myttsia)* [Artistic and Worldview Principles of Opanas Shevchukevych's Plastics (through the pages of the artist's diaries)]. [https://web.archive.org/web/20171221132451/http://tdugaeva.webs.com/Opanas/conferenc\\_Kyiv.html](https://web.archive.org/web/20171221132451/http://tdugaeva.webs.com/Opanas/conferenc_Kyiv.html) [in Ukrainian].

Dugaeva, T. (2012, 4 kvit.). Mytets, yakyi mriiav «ushchaslyvyty liudske zhyttia, – staty sontsem dlia sebe i dlia vsikh». Do 110-littia vid dnia narodzhennia skulptora Opanasa Shevchukevycha [Opanas Shevchukevych. An artist who dreamed of “making people's lives happy, of becoming the sun for himself and for everyone”. On the 110th anniversary of the birth of sculptor Opanas Shevchukevych]. *Versii*, 13 [in Ukrainian].

Dugaeva, T. (2002a, 16 berez.). Opanas Shevchukevych: hrani zhyttia i tvorchosti [Opanas Shevchukevych: facets of life and work]. *Bukovynske Viche* [in Ukrainian].

Dugaeva, T. I. (2002b). *Skulptor, doktor medytsyny Opanas Shevchukevych* [Sculptor Opanas Shevchukevych, MD]. Chernivtsi: Zelena Bukovyna [in Ukrainian].

Dugaeva, T. (2005). Yevropeiskyi period tvorchosti Opanasa Shevchukevycha (1922–1931 rr.) [The European period of Opanas Shevchukevych's work (1922–1931)]. *Ukrainske mystetske seredovyshche v mizhvoienii Chekhoslovachchyni. Do 80-richchia zasnuvannia Studii plastychnoho mystetstva: materialy konf. (13–14 lyst. 2003)*, 301–305. Praha. [https://web.archive.org/web/20171221125513/http://tdugaeva.webs.com/Opanas/conf\\_Praha.html](https://web.archive.org/web/20171221125513/http://tdugaeva.webs.com/Opanas/conf_Praha.html) [in Ukrainian].

Karachko, S. (2013). *Opanas Shevchukevych: tvorchyi vohon horyt u meni...* [Opanas Shevchukevych: creative fire burns in me]. <http://faktoff.demo.cv.ua/show/news?id=393424/> [in Ukrainian].

Maidanska, S. (2016). *Liubliu liubyty liubov* [Love love love]: statti i ese, 184–188. Zhytomyr: Ruta [in Ukrainian].

Mishchenko, I. (2011). Rysy ekspresionizmu v dorobku bukovynskykh khudozhnykiv pershoi polovyny XX stolittia [Features of expressionism in the works of Bukovyna artists of the first half of the twentieth century]. *Studii mystetstvoznavchi*, 4(36), 115–129. Kyiv: IMFE NAN Ukrainy [in Ukrainian].

Moskaliuk, L. (2002, 13 serp.). Shevchukevych: likar, yakyi umiv tvoryty [Shevchukevych: a doctor who knew how to create]. *Doba*, 61(236) [in Ukrainian].

Sereda, O. (2021). Redaktsiino-vydavnycha ta zhurnalistyska diialnist Stepana Dmokhovskoho (mizhvoiennyi period) [Editorial, publishing, and journalistic activities of Stepan Dmochowski (interwar period)]. *Zbirnyk prats Naukovo-doslidnoho Instytutu presoznavstva*, 29, 366–387. Lviv [in Ukrainian]. DOI: [https://doi.org/10.37222/2524-0331-2021-11\(29\)-17](https://doi.org/10.37222/2524-0331-2021-11(29)-17).

### **Olha Tereshchuk**

Research Fellow of the Research Institute for Press Studies  
Vasyl Stefanyk National Scientific Library of Ukraine in Lviv  
(Lviv, Ukraine)

#### **JOURNALISTIC ACTIVITY OF OPANAS SHEVCHUKEVYCH IN THE DIARY «CHAS» (CHERNIVTSI, 1932–1939)**

The article reveals the journalistic work of the Ukrainian doctor, sculptor, writer, bibliophile, public and cultural figure, publicist and correspondent of the Chernivtsi socio-political daily newspaper «Chas» Opanas Shevchukevych in the 30s of the twentieth century. The purpose of the article is to highlight the features of Opanas Shevchukevych's journalistic work in the Chernivtsi daily «Chas» of the period, to find out the genre forms of his journalism, to outline their problematic and thematic directions. To achieve this goal, a number of tasks were performed: the publications of the author under study were identified and systematized, their problematic and thematic component and author's style were analyzed. The scientific novelty of the study lies in the fact that for the first time his personality as a journalist, which has not been the subject of a separate study, was systematically analyzed, the special features

of O. Shevchukevych's journalistic activity through the prism of the Chernivtsi daily «Chas» were identified, and a register of publications by him found on the pages of the newspaper, most of which were not in scientific circulation, was compiled. The article uses general scientific and special methods that made it possible to achieve the planned goal: press-clipping (highlighting the publications of the author under study in the declared press), analytical and descriptive (revealing the thematic and problematic priorities of the analyzed materials), bibliographic (compiling a register of the journalist's publications for further analysis). It is summarized that the problematic and thematic range of his publications demonstrates a significant contribution to the popularization of the basics of medical knowledge, healthy lifestyle, as well as Ukrainian culture, in particular the theater and music movements in Chernivtsi in the interwar period, among the Ukrainian population of Bukovyna. It is found that Shevchukevych the reviewer is characterized by analyzing performances through a literary prism, while the ideological and ethical component is a priority. The author emphasizes the need for a separate in-depth study of O. Shevchukevych's journalistic achievements of different periods. **Keywords:** Opanas Shevchukevych, Chas newspaper, Chernivtsi, journalistic activity, article, review.

### **Бібліографія віднайдених публікацій О. Шевчукевича у газеті «Час»**

#### **1932**

1. Шевчукевич О. З культурно-просвітнього руху у Вашківцях. 1932. Ч. 1209, 31 груд. С. 3.
2. З поезій Опанаса Шевчукевича. Зрада. Дві блосі. 1932. Ч. 1198, 14 груд. С. 2–3.
3. Шевчукевич О., др. «Мошко а Опанас» (До моїх добродіїв кілька ширих слівцеь). 1932. Ч. 1194, 9 груд. С. 2–3.
4. [Шевчукевич О.] О. Ш. Святкування св. Николая у Вашківцях. 1932. Ч. 1199, 15 груд. С. 4.

#### **1933**

5. Шевчукевич О. Театральна вистава у Вашківцях н. Чер. 1933. Ч. 1401, 30 серп. С. 3.

6. Шевчукевич О. Шевченківське свято у Вашківцях н. Чер. 1933. Ч. 1303, 30 квіт. С. 3.

### 1934

7. Шевчукевич О. До самоти. 1934. Ч. 1651, 20 лип. С. 3 [вірш].  
8. Шевчукевич. «Театральні усмішки». 1934. Ч. 1719, 2 лист. С. 3.

### 1935

9. Шевчукевич О. Батько. 1935. Ч. 1999, 1 лист. С. 4.  
10. Шевчукевич О. Брехня. 1935. Ч. 1853, 4 трав. С. 3.  
11. Шевчукевич О. Бурлака. 1935. Ч. 2041, 21 груд. С. 4.  
12. Шевчукевич О. Вій. 1935. Ч. 2022, 28 лист. С. 3.  
13. Шевчукевич О. Волоцюги. 1935. Ч. 1780, 1 лют. С. 4.  
14. Шевчукевич О. Дві вистави. (при Драматичній секції товариства «Кобзар» в Чернівцях) Чорноморці і Вихованець. 1935. Ч. 1832, 5 квіт. С. 3.  
15. Шевчукевич О. Довбуш. 1935. Ч. 1995, 26 жовт. С. 3.  
16. Шевчукевич О. Епілог до «Брехні» Савюка. 1935. Ч. 1876, 1 черв. С. 2 [вірш].  
17. Шевчукевич О. Курс гігієни та першої помочі в наглих випадках. 1935. Ч. 1885, 14 черв.; Ч. 1886, 15 черв.; Ч. 1890, 21 черв.; Ч. 1899, 3 лип.; Ч. 1904, 9 лип.; Ч. 1905, 10 лип.; Ч. 1906, 11 лип.; Ч. 1907, 12 лип.; Ч. 1910, 16 лип.; Ч. 1911, 17 лип.; Ч. 1914, 20 лип.; Ч. 1916, 23 лип.; Ч. 1921, 28 лип., Ч. 1922, 30 лип., Ч. 1925, 2 серп., Ч. 1926, 3 серп., Ч. 1927, 4 серп.; Ч. 1953, 6 верес.; Ч. 1954, 7 верес.; Ч. 1956, 10 верес.; 1957, 11 верес.; Ч. 1959, 13 верес.; Ч. 1962, 18 верес.; Ч. 1967, 24 верес.; Ч. 1968, 25 верес.; Ч. 1973, 1 жовт.; Ч. 1979, 8 жовт.; Ч. 1980, 9 жовт.; Ч. 1983, 12 жовт.; Ч. 1988, 18 жовт.; 1989, 19 жовт.; 1991, 22 жовт.; 1992, 23 жовт.  
18. Шевчукевич О. Лікар по неволі. 1935. Ч. 2031, 10 груд. С. 3.  
19. Шевчукевич О. Народний Концерт в пам'ять нашого Кобзаря Тараса Шевченка. 1935. Ч. 1843, С. 4.  
20. Шевчукевич О. Наталка Полтавка. (Оперета у 3-ох відслонах Івана Котляревського). 1935. Ч. 1839, 13 квіт. С. 4.  
21. Шевчукевич О. Старі гріхородники. 1935. Ч. 1851, 1 трав. С. 4.  
22. Шевчукевич О. Сто тисяч. 1935. Ч. 1822, 23 берез. С. 4.  
23. Шевчукевич О. Теодор Іваницький (3 нагоди його смерті дня 7-го лютого 1935). 1935. Ч. 1800. С. 2–3.  
24. Шевчукевич О. Ювілейне Свято «Довбуша». 1935. Ч. 2023, 5 груд. С. 3.



25. Шевчукевич О. Ювілейний концерт. 1935. Ч. 1957, 17 жовт. С. 3.

### 1936

26. Шевчукевич О. Величавий концерт. 1936. Ч. 2055, 12 січ. С. 3–4.

27. Шевчукевич О. Відкриття театрального сезону. 1936. Ч. 2277, 9 жовт. С. 3.

28. Шевчукевич О. Іванна Синенька-Іваницька в «Запорозжі за Дунаєм». 1936. Ч. 2301, 7 лист. С. 3.

29. Шевчукевич О. Інтимний чайний вечір. 1936. Ч. 2073, 9 лют. С. 3.

30. Шевчукевич О. Концерт укр. оркестри. 1936. Ч. 2077, 8 лют. С. 4.

31. Шевчукевич О. Ой, не ходи, Грицю, та на вечерниці... 1936. Ч. 2043, 3 січ. С. 4.

32. Шевчукевич О. Підручник природного лікування. 1936. Ч. 2081. С. 3.

### 1937

33. Шевчукевич О. Пянство і тверезість. 1937. Ч. 2346, 3 січ. С. 3.

### 1938

34. Шевчукевич О., др. Васильок. 1938. Ч. 2914, 25 груд. С. 6.

35. Шевчукевич О. Зимова нічка. 1938. Ч. 2914, 25 груд. С. 5 [вірш].

36. Шевчукевич О. Різдво Христове. 1938. Ч. 2914., 25 груд. С. 4 [вірш].

37. [Шевчукевич О.] О. Ш. Український Великодній базар 1938 р. 1938. Ч. 2738, 19 трав. С. 3.

### 1939

38. Шевчукевич О., др. Верб. 1939. Ч. 2999, 14 квіт. С. 3; Ч. 3011, 28 квіт. С. 3.

39. Шевчукевич О., др. Декілька міркувань щодо весняного лікування. 1939. Ч. 3000, 15 квіт, 3001, 16 квіт. С. 3.

40. Шевчукевич О., др. Природолікування (Напрями його в давнині і в сучасному лікуванні). 1939. 27 трав.; Ч. 3038–3039, 3–4 черв. С. 3.

41. Шевчукевич О., др. Шкідливий вплив курення на орган травлення. 1939. 21 груд.